

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за закључивање овог међународног уговора је члан 99. тачка 4. Устава Републике Србије, по којем Народна скупштина потврђује међународне уговоре.

II РАЗЛОЗИ ЗБОГ КОЈИХ СЕ ПРЕДЛАЖЕ ПОТВРЂИВАЊЕ КОНВЕНЦИЈЕ

Оцена стања

Конвенција о очувању миграторних врста дивљих животиња, усвојена је у Бону, 23. јуна 1979. године, а ступила је на снагу 1. новембра 1983. Број чланица конвенције до априла 2007. године је 102, укључујући и ЕУ. Република Србија није потврдила ову конвенцију.

Садашње и будуће стање биолошке разноврсности у нашој земљи условљено је квалитетом и разноврсношћу еколошких и географских услова наше територије и природно-историјским еволуционим процесима који су се одигравали у овом региону. Као значајан фактор који снажно утиче на стање флоре и фауне јављају се и антропогени процеси и активности који су већином имали негативно дејство. Ово негативно дејство нарочито погађа најрањивије елементе биолошке разноврсности међу које спадају и миграторне врсте.

Многе дивље животињске врсте, да би преживеле неповољне услове у одређеним подручјима, прелазе велика растојања у потрази за храном, водом и другим повољним животним условима, односно условима за размножавање и подизање младих. Оне крећу на пут током различитих периода године у одређеним циклусима и често идентичним миграторним путевима, прелазећи границе многих држава па и континената. Тада су најугроженије и изложене многим опасностима.

Имајући то у виду јасно је да су миграторне врсте заједнички међународни природни ресурс и да су све државе преко којих оне у току својих миграција прелазе, одговорне за њих. Ова одговорност је институционализована кроз Конвенцију о очувању миграторних врста дивљих животиња, тзв Бонску конвенцију, која представља оквир за међународну сарадњу на заштити и одрживом коришћењу ових биолошких ресурса који су значајни за многе привредне гране (лов, риболов, пољопривреда и др) и еколошку равнотежу у животној средини.

Бројност и разноврсност фауне у Републици Србији је такође изразито висока. Укупан број сисара, птица гнездарица, гмизаваца, водоземаца и риба, чини око 43,3% укупног броја ових група животиња у Европи. Бројне врсте су терцијарни, глацијални, бореални, ксеротермни или степски реликти, а клисуре и кањони источне и западне Србије представљају најзначајније рефугијуме терцијарне вегетације на Балканском полуострву. У Србији је међу животињским око 500 врста сисара, птица, гмизаваца, водоземаца и риба.

У Србији заштиту и очување дивље фауне и флоре и њихових станишта регулишу: Закон о заштити животне средине («Сл.гласник РС», број 135/04), Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину («Сл.гласник РС», број 135/04), Закон о процени утицаја на животну средину («Сл.гласник РС», број 135/04), Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", број 66/91, 83/92, 53/93-др.закон, 67/93-др.закон, 48/94-др.закон, 53/95 и 135/04) - II део 7. Заштита природних добара, Закон о ловству ("Службени гласник РС", број 53/93), Закон о рибарству ("Службени гласник РС", број 35/94), Закон о националним парковима ("Службени гласник РС", број 53/93) и Закон о шумама ("Службени гласник РС", број 46/91, 83/92) и подзаконски прописи: Уредба о заштити природних реткости ("Службени гласник РС", број 53/93), Уредба стављању под контролу коришћења и промета дивљих биљака и животиња ("Службени гласник РС", број 31/05, 45/05), Наредба о ловостају дивљачи ("Службени гласник РС", број 84/93); Наредба о установљивању ловостаја за поједине врсте риба на рибарском подручју или на деловима рибарског подручја, забрани лова риба које немају прописану величину ("Службени гласник РС", број 12/95). Тренутно је заштићено преко 250 врста флоре и преко 430 врста фауне, укључујући бројне врсте миграторне орнитофауне).

У припреми је новелирање Уредбе о природним реткостима. Поред проширења/ревидирања листе врста фауне у новом предлогу на листи се налази преко 750 врста фауне (укључујући преко 350 врста из класе инсеката који до сада нису били под заштитом).

Наведеним прописима заштита и очување миграторних врста остварује се:

- у процесу планирања и уређења простора; у плановима развоја, газдовања (управљања) – природним вредностима и мерама економске политике, предузимањем мера и услова за очувањем, заштиту и унапређивањем природе и животне средине;
- утврђивањем посебних режима очувања и коришћења подручја шума, ловне дивљачи, риба, заштићених природних добара, дивље фауне и флоре и њихових станишта;
- надзором (управним и стручним) над спровођењем утврђених мера и услова заштите;
- казненом политиком.

Фокална тачка за спровођење конвенције у Републици је Министарство заштите животне средине Републике Србије.

Имајући у виду одредбе Конвенције оцењује се да Конвенција неће битно утицати на битну измену законодавства.

Циљ и значај

Основни принципи Конвенције заснивају се на следећем: предузимање, самостално или у сарадњи, договорених мера за очување миграторних врста чији је статус очувања неповољан; предузимање мера и активности у циљу спречавања да било која миграторна врста постане угрожена; подстицање свих облика истраживања миграторних врста; предузимање хитне заштите миграторних врста које су угрожене; закључивање споразума за очување и газдовање миграторним врстама које имају неповољан статус очувања - представљају потенцијално угрожене врсте.

Прихватањем ове Конвенције државе потписнице су се обавезале да:

- очувају и обнове станишта миграторних врста;
- спрече или сведу на минимум активности које озбиљно ометају или спречавају миграцију врста;
- спрече хватање миграторних врста и деловање фактора који их угрожавају;
- обезбеде контролисано уношење, односно елиминацију нових врста.

Наша земља је једна од тзв држава-ареала, односно држава преко чије територије прелазе миграторни путеви многих врста дивљих животиња, а самим тим оне су део укупне биолошке разноврсности наше земље. На списку државе ареала налази се и Република Србија (Seventh Meeting of the Conference of the Parties, Bonn, 18-24 September 2002).

Миграторни путеви многих дивљих животиња заштићених конвенцијом, воде и преко наше земље због чега су друге земље заинтересоване за заједничку сарадњу на њиховом очувању, што би допринело укупним напорима заштите биодиверзитета у Републици Србији. Исто се односи и на стручни и научно-истраживачки рад у овој области.

У потенцијално угрожене врсте спадају и птице – ловна дивљач, које се гнезде у северним пределима Евро – Азије. Оне се код нас појављују у прелету или на зимовању и предмет су лова. Координираним радом и у сарадњи са осталим земљама потребно је предузети мере заштите и планског коришћења ових врста.

Имајући у виду одредбе Конвенције може се констатовати да суштина предложених опција и аранжмана у вези реализације циљева Конвенције о очувању миграторних врста дивљих животиња одговарају интересима наше земље и да би требало приступити овој Конвенцији. Приступање Републике Србије овој конвенцији је од посебног значаја за очување наших најугроженијих миграторних врста. Најбољи пример је да списак потенцијално угрожених врста птица обухвата преко 100 врста, од којих је око 50% гнездарица. За њихово очување од пресудног значаја су мере заштите које предузимају земље које су за ове врсте "државе – ареала".

Са списка Додатка I из наше фауне, такви примери су: фам. *Pelecanidae* (пеликани); фам. *Anamidae* (гуске); фам. *Accinumpidae* (орлови); фам. *Falconidae* (соколови); фам. *Laraidae* (галобови).

Са списка Додатка II из наше фауне, такви примери су: фам. *Gaviidae* (северни гњурци); фам. *Pelecanidae* (пеликани); фам. *Falconidae* (соколови); фам. *Accinumpidae* (орлови); фам. *Ciconidae* (роде); фам. *Anamidae* (патке, гуске, лабудови); фам. *Txpeckiorntixidae* (кашикаре и ражњеви); фам. *Omididae* (дропље); фам. *Acipenseridae* (јесетре); *Casualosa* (дунавска харинга); *Dermocxelus coriacea*, *Caretta caretta*.

Приступањем Конвенцији Република Србија би се укључила у међународни систем заштите и очувања миграторних врста дивљих животиња и њихових станишта.

III ОСНОВНА ПИТАЊА КОЈА СЕ УРЕЂУЈУ КОНВЕНЦИЈОМ

Конвенција има 20 чланова и 2 додатка којима се обухватају миграторне врсте дивљих животиња које су предмет уређивања Конвенцијом.

Основна питања која се уређују овом конвенцијом су:

1) циљ конвенције, односно обезбеђивање стриктне заштите најугроженијих миграторних врста и охрабривање успостављања посебних споразума о сарадњи за друге миграторне врсте за које је неопходна међународна сарадња и заједничке мере (и акције) свих држава у оквиру чијих граница те врсте, као незаменљиви део природног система Земље, живе, или прелазе преко граница националне јурисдикције (преамбула);

2) дефиниције, односно значење термина који се користе у Конвенцији (члан 1);

3) основни принципи на којима се заснива Конвенција (члан 2):

- предузимање, појединачно или у сарадњи, одговарајућих мера у циљу очувања миграторних врста и њихових станишта;
- предузимање акција које имају за циљ да спрече угроженост било које миграторне врсте:
 - а) подстицање свих облика истраживања у вези миграторних врста;
 - б) предузимање хитне заштите миграторних врста набројаних у Додатку I;
 - в) закључивање споразума за очување и газдовање миграторним врстама набројаним у Додатку II.

4) угрожене миграторне врсте садржане у Додатку I, чији списак се може сужавати, односно допуњавати у зависности од доказа којима се утврђује да ли одређена миграторна врста има карактер угрожене врсте (сисари, птице, гмизавци и рибе)- (члан 3)

Прихватањем Конвенције, Стране уговорнице се обавезују да ће настојати да:

- очувају и обнове станишта миграторних врста наведених у Додатку I;
- спрече или сведу на минимум активности које озбиљно ометају или спречавају миграцију врста;
- спрече хватање миграторних врста и деловање фактора који их угрожавају и обезбеде контролисано уношење или елиминацију нових врста.

Изузеће од ове забране дозволиће се у случају изузетних потреба (научне сврхе, преживљавање, размножавање и др.). У случајевима изузимања, услови се прецизирају и просторно и временски ограничавају.

5) миграторне врсте које треба да буду предмет Споразума, садржане су у Додатку II који наводи врсте које имају неповољан статус очувања и које за своје очување и газдовање захтевају међународне споразуме (сисари, птице, гмизавци, рибе и инсекти)- (члан 4);

6) смернице за споразуме, који треба да обухвате целокупни ареал миграторне врсте о којој је реч и свим државама ареала те врсте треба да буде омогућено приступање споразуму, без обзира да ли су Стране уговорнице ове Конвенције или не. Споразум се заснива на спровођењу договорених веома прецизних и ефикасних мера (заједнички планови очувања и газдовања, истраживања, размена информација, заједничке мере за очување станишта,

заједничке мере за формирање нових станишта, поступак очувања у ванредним ситуацијама...итд.)- (члан 5);

7) држава ареала, односно држава која у односу на конкретну миграторну врсту има јурисдикцију над било којим делом ареала (територија или акваторија) дате миграторне врсте. Стране редовно обавештавају Секретаријат о свим мерама које као државе ареала предузимају за спровођење одредаба Конвенције;

8) Конференција Страна, односно редовно заседање Страна у периоду од највише три године, односно ванредно заседање у било које време на писмени захтев барем једне трећине Страна (члан 7)

Стране ће имати стално увид у примену Конвенције, а посебно у односу на:

- статус очувања миграторних врста;
- напредак остварен у очувању миграторних врста, нарочити наведених у Додацима I и II;
- извештаје које подносе Научни савет, Секретаријат, било која Страна или тело оформљено на основу Споразума итд.

9) Научни савет, као стручно саветодавно тело (пружање научних савета и давање препорука Конференцији Страна) чији су чланови компетентни стручњаци, које може да одреди свака Страна појединачно, односно које изабере и постави Конференција Страна (члан 8);

10) Секретаријат, као тело коме је поверен низ задатака у вези са применом Конвенције (члан 9);

11) измене и допуне Конвенције, које се усвајају двотрећинском већином Страна које су присутне и гласају, односно ступају на снагу за све стране које су је прихватиле првог дана трећег месеца након датума на који је две трећине Страна депоновало ратификациони инструмент прихватања код Депозитара. Након тога ступају на снагу за ту Страну првог дана трећег месеца након што је она депоновала свој ратификациони инструмент (члан 10);

12) измене и допуне Додатака, које се усвајају двотрећинском већином Страна које су присутне и гласају, односно ступају на снагу деведесет дана након састанка Конференције Страна на којем су усвојене, осим за стране које изразе резерву, односно и за такву страну уколико повуче резерву ау року од деведесет дана након повлачења резерве (члан 11);

13) ефекат на међународне конвенције и друго законодавство, односно да Конвенција ни на који начин не утиче на права и обавезе било које Стране настале на основу било којег потојећег уговора, конвенције или споразума, као и на право Страна да донесу строжије националне мере у вези очувања миграторних врста из Додатка I и II или да усвоје националне мере у вези очувања врста које нису наведене у тим додацима (члан 12);

14) решавање спорова између две или више Страна путем преговора или арбитраже пред Сталним арбитражним судом у Хагу, уз поштовање одлуке арбитраже (члан 13);

15) резерве које се не могу изразити као генералне резерве у односу на одредбе Конвенције, већ као конкретне резерве у вези са уврштавањем било које миграторне врсте у Додатак I и II, или оба (члан 14);

16) потписивање, односно отвореност за потписивање Конвенције у Бону до 22. јуна 1980. године (члан 15);

17) ратификација, прихватање, одобравање, као изјаве воље, односно сагласности држава, односно регионалних економских интеграција да прихватају Конвенцију, односно обавезе које из ње проистичу. Инструменти ратификације, прихватања или одобравања депонују се код Депозитара (члан 16);

18) приступање Конвенцији предвиђено након 22. јуна 1980 за све стране које нису потписнице, као и све регионалне организације економске интеграције. Инструменти приступања депонују се код Депозитара (члан 17);

19) ступање на снагу, односно Конвенција ступа на снагу првог дана трећег месеца након датума депоновања петнаестог инструмента ратификације, прихватања, одобравања или приступања, код Депозитара. За сваку државу или сваку регионалну организацију економске интеграције која ратификује, прихвати или одобри ову Конвенцију, или јој приступи након депоновања петнаестог инструмента ратификације, прихватања, одобравања или приступања, ова конвенција ступа на снагу првог дана трећег месеца након што таква држава или таква организација депонује свој инструменз ратификације, прихватања, одобравања или приступања (члан 18);

20) отказивање Конвенције које свака Страна може да изврши писменим обавештењем Депозитару у било које време. Повлачење ступа на снагу у року од дванаест месеци након што Депозитар прими обавештење (члан 19);

21) депозитар, односно Влада Савезне Републике Немачке (члан 20).

Додаци Конвенције

Додатак I обухвата миграторне врсте дивљих животиња које су угрожене.

Додатак II обухвата миграторне врсте које имају неповољан статус очувања и које треба да буду предмет међународних споразума.

IV ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ КОНВЕЦИЈЕ

Финансијске обавезе за Републику Србију односе се на плаћање годишње контрибуције за Бонску конвенцију.

Финансијска средства за имплементацију Конвенције обезбеђена су у буџету Републике у оквиру средстава за спровођење закона којим се уређује заштита животне средине, односно заштита природе.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Сагласно члану 161. Пословника Народне скупштине Републике Србије, предлаже се доношење закона по хитном поступку, с обзиром да би недоношење закона по наведеном поступку могло да проузрокује штетне последице у погледу остваривања стратешког опредељења Републике Србије у процесу приступања ЕУ и остваривања субрегионалне сарадње земаља тзв. држава-ареала, у које спада и Република Србија, односно држава преко чије територије прелазе миграторни путеви многих врста дивљих животиња.

С обзиром да је велики број земаља ратификовао ову конвенцију, а нарочито остале земље у региону, доношењем Закона о потврђивању ове конвенције по хитном поступку, обезбеђују се политички и економски услови да Република Србија, као уговорница добије пуну подршку Шесте Министарске конференције «Животна средина за Европу» Економске комисије УН за Европу која се одржава у Београду од 10. до 12. октобра 2007. године, у правцу јачања субрегионалне сарадње на заштити и очувању миграторних врста, што би допринело укупним напорима заштите биодиверзитета у Републици Србији.